

MALTA

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
GIANNINO CARUANA DEMAJO**

Seduta tas-17 ta' Gunju, 2004

Citazzjoni Numru. 1179/1997/1

Carmelo Sciberras

Versus

Gilbert Caruana

Din il-kawża hija dwar incident tat-triq li fih korra l-attur wara li ntlaqat minn karrozza misjuqa mill-konvenut waqt illi l-attur kien qiegħed jaqsam it-triq.

Iċ-ċitazzjoni tgħid illi fit-22 ta' Lulju 1993, waqt illi l-attur kien *pedestrian* fi Triq Diċembru Tlittax, Blata l-Bajda, intlaqat mill-vettura F-7518 misjuqa mill-konvenut u garrab danni kbar, kemm fiżiċi kif ukoll ekonomiċi għax sar debilitat għal dejjem. L-attur igħid illi l-ħtija kienet tal-konvenut, minħabba sewqan perikoluż u bla għaqqal, iżda għalhekk kellu jiftaħ din il-kawża u qiegħed jitlob illi l-qorti:

1. tgħid illi l-konvenut jaħti għall-incident u għandu jwieġeb għad-danni;
2. tillikwida d-danni; u

3. tikkundanna lill-konvenut iħallas id-danni hekk likwidati, flimkien ma' l-imgħax u l-ispejjeż, fosthom dawk ta' ittra ufficjali kontra l-assikuratur tal-konvenut.

Il-konvenut ressaq dawn l-eċċezzjonijiet:

1. l-inċident ma seħħx bi ħtija tiegħu iżda biss bi ħtija ta' l-attur, li qasam Triq Diċembru Tlittax fil-limiti ta' Blata l-Bajda bl-aktar mod negligenti; u

2. għalhekk il-konvenut ma jweġibx għad-danni.

L-attur ma jiftakar xejn dwar l-inċident, u għalhekk hemm biss ix-xhieda tal-konvenut u dak li seta' jidher fuq il-post ta' l-inċident dwar pożizzjonijiet u konfigurazzjoni tat-triq. L-inċident seħħ fi Triq Diċembru Tlittax, Blata l-Bajda, ffit qabel ma tasal taħt il-*fly-over* int u sejjer mill-Marsa lejn il-Belt Valletta. L-attur qasam it-triq min-naħa fejn hemm it-taraġ li minnu titla' lejn il-kappella tal-*M.U.S.E.U.M.* Il-konvenut kien qiegħed isuq fuq il-*lane* ta' barra, *i.e.* il-*lane* li jiġi qrib is-*centre strip*, mhux dak qrib il-bankina mnejn qasam l-attur.

Minnufih wara l-inċident il-konvenut xehed fl-inkjesta quddiem l-espert tat-traffiku u qal hekk:

Dalghodu xi t-7.55 *a.m.* kont insuq *car Nissan* nru F-7518 matul 13th December Avenue sejjer lejn il-Blata gl-Bajdaħ. Kont waħdi u kont insuq in-naħa tas-*centre strip*. Traffiku quddiem immedjat ma kellix. Max-xellug ma nafx x'kien hemm. *Speed* xi 30/35 *m.f.s.*

F'daqqa waħda nara xi ħadd jaqsam mill-inħawi tal-bieb tal-*M.U.S.E.U.M.* Għalkemm infxilt ibbrejkajt u għalaqt għajnejja u ħgieg ġo wiċċi tal-*windscreen* u waqaft fejn muri viċin il-*flyover*. Meta ergajt żammejt il-*brake* dak ir-raġel tgerbeb u ġie waqa' fl-art fejn hemm id-demmi.¹

Aktar tard dakinhar stess għamel stqarrija minn jeddu lill-pulizija u qal hekk:

Għall-ħabta tat-7.55 *a.m.*, kif wasalt qabel il-*flyover*, fejn il-ħadid li hemm ħdejn il-bini tal-*M.U.S.E.U.M.*, meta f'daqqa waħda raġel li kien mal-ħadid li hemm fit-tarf tal-bankina qasam jiġri, u kull ma naf li lqattu bil-karrozza.²

Mistoqsi jekk zammx *brake*, wieġeb li ma jafx.³

---

¹ *Foll. 40 et seq.*

² *Fol. 45.*

³ *Ibid.*

Fil-fatt fuq l-iskizz⁴ jidher li hemm *brake marks* ta' xi tlittax-il metru u nofs (13.5m), iżda l-karrozza waqfet xi tnejn u għoxrin metru (22m) 'l quddiem, wara li jispiċċaw il-*brake marks*. Jidher għalhekk illi, kif xehed quddiem l-espert tat-traffiku, il-konvenut żamm *brake* darbtejn: l-ewwel darba minnufih qabel ma laqat lill-attur, meta reña l-*brake*, u reġa' żamm *brake* ieħor biex waqaf aktar 'il quddiem.

Quddiem il-pulizija l-konvenut stqarr ukoll illi lill-attur kien rah, qabel l-incident, "mal-ħadid fuq in-naħa tat-triq, ffit qabel it-taraġ li jagħti għal fuq il-*flyover*"⁵.

Meta xehed quddiem il-qorti fit-18 ta' Frar 2003, iżda, il-konvenut qal illi lill-attur rah l-ewwel darba meta l-attur kien għa wasal f'nofs it-triq, qrib il-linja li taqsam iż-żewġ *lanes* li jagħtu mill-Marsa għall-Belt Valletta⁶; ma rahx nieżel mill-bankina.

Naraw issa min kien jaħti għall-incident.

Fil-fehma tal-qorti l-attur ċertament jaħti għax għażel li jaqsam triq traffikuża f'*hora maximæ frequentiaë* minn post li ma hux maħsub biex taqsam it-triq minnu. Fil-fatt, għax proprju dak il-post hu perikoluż ferm biex taqsam minnu, għax it-traffiku ma hux mistenni li jsuq bilmod minn hemmhekk, hemm pont li minnu tista' taqsam bla perikolu u l-attur kien imissu qasam minn hemm.

Barra minn hekk, fejn seħħ l-incident l-attur kellu viżwali twila lejn il-Marsa, mnejn kien ġej il-konvenut, u seta' jara lill-konvenut ġej li kieku ħares, ukoll jekk il-konvenut kien qiegħed iġerri. Dan ifisser illi jew qasam bla ma ħares jew lill-konvenut rah ġej iżda għamel kalkolu ħażin; l-għaqal kien jitlob illi, qabel ma jaqsam minn triq perikoluża bħal Triq Diċembru Tlittax, jekk ma jaqsamx minn fejn kellu jaqsam, għall-inqas l-attur kellu jara sew illi t-triq tkun żgur ħielsa qabel ma jaqsam. Fil-każ tallum bilfors li naqas milli jieħu din il-prekawzjoni elementari.

Għalhekk, fil-fehma tal-qorti, l-attur jaħti għal dak li ġara.

Jaħti wkoll il-konvenut?

Dwar il-konvenut, il-qorti tqis illi tassew illi dan kien inkonsistenti fl-istqarrija li għamel dwar il-*brake* quddiem l-espert tat-traffiku u f'dik li għamel lill-pulizija dakinhar ta' l-

---

⁴ Fol. 83.

⁵ Fol. 45.

⁶ Fol. 117.

inċident; il-qorti tifhem iżda illi l-konvenut ukoll għadda minn episodju trawmatiku u għalhekk ma tkunx haġa kbira jekk tfixkel.

Kien ukoll inkonsistenti fix-xhieda dwar fejn ra lill-attur l-ewwel darba qabel ma laqtu. Il-qorti aktar toqgħod fuq il-verżjoni li ta dakinhar ta' l-inċident, meta l-memorja kienet aktar friska, u għalhekk temmen illi lill-attur rah qabel ma l-attur beda jaqsam it-triq. Dan ifisser illi l-konvenut kellu ħin itwal biex jirrejaġixxi milli kieku lill-attur rah biss meta dan kien għa wasal f'nofs it-triq.

Ifisser ukoll, iżda, illi li kieku l-konvenut kien attent biżżejjed, jew ma kienx qiegħed iġerri wisq, kien jista' jevita l-inċident? Meta tqis it-tul tal-*brake mark* ta' qabel l-inċident u żżid miegħu it-*thinking distance*, issib li l-ħin li kellu l-konvenut biex jevita l-inċident ma kienx wisq itwal minn kemm seta' ħa ħin l-attur biex jaqsam il-parti tat-triq li laħaq qasam, aktar u aktar meta tqis li min jaqsam triq b'ħal dik minn dak il-post x'aktarx iħaffef biex jaqsam u mhux jeħodha bilmod. Relevanti wkoll il-fatt illi l-konvenut ma setax stenna li l-attur sejjer jagħżel post daqshekk perikoluż biex jaqsam.

Il-qorti għalhekk ma tistax issib li l-konvenut kien b'xi mod jaħti għall-inċident.

Għal dawn ir-raġunijiet il-qorti taqta' l-kawża billi tiċhad it-talbiet ta' l-attur u tikkundannah iħallas l-ispejjeż ġudizzjarji.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----